

Vocile rațiunii în timpul pandemiei

Raluca Moldovan, Thomas Tolnai, Valentin Naumescu (coord.)

Criza. Vocile ICDE în timpul pandemiei,
Editura Universității de vest, Timișoara, 2020,
ISBN 978-973-125-785-3, 380 p.

Printre producțiile editoriale apărută în anul 2020 pe tema pandemiei se numără și cea a *think tankului* Inițiativa pentru Cultură Democratică Europeană (ICDE), intitulată *Criza. Vocile ICDE în timpul pandemiei*, apărută la Editura Universității de Vest din Timișoara. Volumul reunește contribuții ale membrilor acestui *think tank*, pe care aceștia le-au publicat în perioada 1 martie-23 iunie 2020 pe diverse platforme online. După cum arată în prefața volumului unul dintre coordonatori, profesorul Valentin Naumescu, „argumentul acestui proiect editorial rezidă tocmai în spontaneitatea, emoția și intensitatea lui. În vremuri tulburi, care le schimbă viața, oamenii doresc să înțeleagă ce li se întâmplă, să își comunice gândurile, să își apere valorile, să anticipeze evoluțiile și schimbările din țările lor și din lume, chiar și atunci când – sau mai ales atunci când – evenimentele se petrec sub ochii lor, când dinamica este accelerată, iar variabilele și necunoscutele sunt multiple. [...] Acest volum răspunde, cel puțin în parte, nevoii noastre de a surprinde, descrie și immortaliza secvența intelectuală a unei mari crize, ca o fotografie care rămâne peste timp” (pp. 13-14).

Contribuțiile reunite în volum sunt structurate în patru părți. În prima parte, intitulată „Ordinea europeană și globală sub presiunea pandemiei”, întâlnim contribuții ale unor autori care analizează consecințele politice ale pandemiei atât în Uniunea Europeană, cât și în țări din spațiul asiatic. În cele trei texte și într-un interviu acordat lui Matei Martin pentru revista *Dilema Veche*, Robert Lupițu analizează modalitatea în care a reacționat Uniunea Europeană la criză, îndeosebi țări precum Franța și Germania. Radu Carp vorbește chiar despre un pariu câștigat prin „Planul Merkel-Macron”. De asemenea, politologul este preocupat și de relația dintre Taiwan și Organizația Mondială a Comerțului. Despre cazul Taiwanului, care s-a protejat de pandemie prin vigilența față de China, vorbește și George Gima. Un semnal de alarmă asupra populismului ce a câștigat teren în țările europene trage profesorul Valentin Naumescu, care atenționează și asupra pericolelor aduse de pandemie în țările libere. Autorul arată că, la scara istoriei, lumea liberală a fost de scurtă durată, criza generată de pandemie accelerând trecerea spre lumea postliberală, caracterizată de neîncredere, radicalizare ideologică, adâncirea anxietăților, insecuritate și fragmentare. Însă, există și șanse de relansare a proiectului european, lucru posibil dacă se evită capcana așteptărilor prea înalte. Teodor Baconschi realizează o analiză a dramei omului contemporan care trebuie să trăiască distanțat de aproapele său. George Gima propune o analiză mai aplicată a felului în care pandemia afectează PIB-ul unei țări ca România. De ceea ce se întâmplă în Rusia s-a ocupat Dorin Popescu, care prevede că pandemia îi netezește drumul spre înveșnicirea la putere lui Putin; însă, criza de imagine pe care Moscova o are va duce la întărirea propagandei menită să destabilizeze țările occidentale și la organizarea unor acțiuni propagandistice menite să întrețină tonusul propriilor cetățeni afectați de pandemie. Cristian Preda consideră că, în situația pandemiei, europenii au nevoie de trei lucruri: încrederea în capacitatea de a găsi soluții, calm și solidaritate. Despre ceea ce se întâmplă în mediul virtual este preocupat Ioan Stanomir, care analizează radicalismul și gândirea-surogat manifestate pe rețelele sociale. Aceste fenomene sunt completate de înregimentarea în curente de gândire masificatoare. Apreciind efortul uriaș al Uniunii Europene în acordarea ajutoarelor umanitare în timp de pandemie, Nicu Ștefănuță avertizează asupra necesității întăririi apărării acestei construcții

politice, în condițiile în care Rusia stă la pândă iar Victor Orban lansează provocări din interior menite să destabilizeze UE.

A doua parte, intitulată „România în stare de urgență”, debutează cu o contribuție a judecătorului Cristi Danileț, care critică decizia României de a suspenda sistemul european de protecție a drepturilor omului, aducând argumente în acest sens. El apreciază implicarea societății civile din România, relatând episoade din experiența sa de voluntar în perioada pandemiei, și arată că o problemă de responsabilitate o au liderii politici și cei religioși. O critică a prestației autorităților o realizează Levente Fejes, excesele acestora dovedind slaba pregătire pentru gestionarea unor asemenea crize precum cea generată de pandemie. Iulian Fota trece în revistă câteva priorități ale politicii de securitate națională a României pentru perioada pandemiei și, mai ales, pentru cea de după, considerând că cea mai gravă amenințare este „războiul-subversiune sau paralizarea strategică”. Despre implicațiile pandemiei și despre posibilitatea apariției și utilizării pe scară largă a vaccinului vorbește expertul în politici de sănătate Vlad Mixich, considerând că România trebuie să investească în cercetare și în sistemul medical. Actuala criză i-a dat prilejul Manuelei Petrescu să analizeze gradul de digitalizare a serviciilor publice din România, concluziile fiind lesne de tras. Nicu Popescu merge mai departe, vorbind de necesitatea unei reforme constituționale în România, pe care o vede realizată în nouă puncte. Dorin Popescu este preocupat de disputa pe *Facebook* în perioada pandemiei a două Români: una ce tinde spre modernitate și alta, patriarhală. Jurnalistul Cosmin Prelipceanu se ocupă de dezinformarea din perioada pandemiei, fenomen de care vorbește și Alina Ioana Vasiliu, iar Ioan Stanomir realizează o pledoarie pentru calmul civic în perioada pandemiei, fapt ce ar ajuta la buna guvernare. De asemenea, el consideră că după pandemie statul nu se va reforma, doar cetățenii fiind aceia care pot face ceva în acest sens. Thomas Tolnai realizează o critică a noilor barbarisme apărute în limbaj în perioada pandemiei (contacti, distanțare socială etc.), iar Gabriela Țibrea analizează un fenomen ce a înregistrat o creștere în perioada izolării: violența domestică. Claudiu Vrânceanu analizează posibilitățile de relansare a exporturilor României post-Covid prin digitalizare. În fine, această parte conține și un interviu cu Raluca Prună, despre Secția specială, care iese din tematica volumului.

Partea a treia, intitulată „Inițiativa pentru Cultură Democratică Europeană”, conține declarația fondatoare a ICDE și un document intitulat „Răspunsul ICDE la criza Coronavirus: mai multă solidaritate la nivel european”. Acestora li se adaugă și alte documente: apelul către liderii UE și NATO de a nu participa la parada de pe 9 mai 2020 a lui Putin, o opinie cu privire la pachetul financiar pus la dispoziție de UE, un mesaj pentru reformarea Curții Constituționale, un apel pentru organizarea unui summit SUA-UE, ca semnal de unitate, și propunerea ICDE pentru ca PNL-USR-PLUS să propună candidați comuni la alegerile locale din 2020. De asemenea, mai întâlnim și o prezentare a evenimentelor ICDE în perioada 2019-2020.

Partea a patra, intitulată „Studii și cercetări”, conține rezumatul Raportului ICDE, realizat de Cristian Popa, și studiul „Efectul pandemiei COVID-19 asupra activității de poliție. Rolul și misiunea acesteia în pandemie și post-pandemie”, a lui Levente Fajes.

Această culegere de texte ale membrilor ICDE reușește să fie ceea ce anunța profesorul Valentin Naumescu în prefață, „o fotografie care rămâne peste timp”, realizată de „echipa cea mai reductabilă de intelectuali publici și autori din România” (p. 19).

Silvia BOCANCEA